Projektas

PATVIRTINTA
Nacionalinės žemės tarnybos prie
Žemės ūkio ministerijos direktoriaus
2013 m. d. įsakymu Nr.

ŽEMĖS INFORMACINĖS SISTEMOS SAUGAUS ELEKTRONINĖS INFORMACIJOS TVARKYMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemės informacinės sistemos saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja tvarką, užtikrinančią saugų Žemės informacinės sistemos (toliau – ŽIS) techninės, programinės įrangos funkcionavimą, saugų ŽIS duomenų tvarkymą ir jų teikimą duomenų gavėjams pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus.

2. Šios Taisyklės parengtos vadovaujantis Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 4 d. nutarimu Nr. 952 (Žin., 1997, Nr. 83-2075; 2007, Nr. 49-1891), Saugos dokumentų turinio gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 1V-172 (Žin., 2007, Nr. 53-2070), Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniais saugos reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1V-384 (Žin., 2008, Nr. 127-4866), Žemės informacinės sistemos nuostatais ir Žemės informacinės sistemos duomenų saugos nuostatais, patvirtintais Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2011 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-267 (Žin., 2011, Nr. 143-6747).

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

ŽIS valdytojas – Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

ŽIS tvarkytojas – valstybės įmonė Valstybės žemės fondas.

ŽIS administratorius – ŽIS valdytojo valstybės tarnautojas arba ŽIS tvarkytojo darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, atliekantis ŽIS priežiūrą;

ŽIS saugos įgaliotinis – ŽIS valdytojo paskirtas valstybės tarnautojas, įgyvendinantis ŽIS duomenų saugą.

ŽIS naudotojas – ŽIS valdytojo valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, arba ŽIS tvarkytojo darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, kuriems ŽIS administratorius suteikė teisę naudotis ŽIS ištekliais numatytoms funkcijoms vykdyti.

Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos atitinka Taisyklių 2 punkte nurodytuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

4. ŽIS saugoma informacija yra skirstoma į šias kategorijas:

4.1. ŽIS administratoriaus tvarkoma informacija;

4.2. ŽIS naudotojų tvarkoma informacija.

5. Elektroninės informacijos, priskirtos Taisyklių 4 punkte nurodytoms kategorijoms, sąrašas:

5.1. ŽIS administratoriaus tvarkoma informacija:

5.1.1. ŽIS konfigūraciniai parametrai;

5.1.2. ŽIS klasifikatoriai;

5.1.3. ŽIS naudotojų teisės;

5.1.4. ŽIS techninės ir programinės įrangos parametrai;

5.1.5. elektroninių paslaugų iniciavimo ir teikimo duomenys;

5.1.6. elektroninių paslaugų teikimo stebėsenos duomenys;

5.1.7. rezervinės kopijos.

5.2. ŽIS naudotojų tvarkoma informacija:

5.2.1. metaduomenys;

5.2.2. erdvinių duomenų paslaugų tvarkymo duomenys;

5.2.3. ŽIS svetainės www.zis.lt tekstai ir kiti turinio duomenys;

5.2.4. kiti teisės aktuose nustatyti duomenys.

II. TECHNINIŲ IR KITŲ SAUGOS PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

6. Saugiam ŽIS elektroninės informacijos tvarkymui užtikrinti naudojamos kompiuterinės įrangos, programinės įrangos, duomenų perdavimo tinklais, fizinės, techninės ir organizacinės duomenų saugumo priemonės.

7. Kompiuterinės įrangos apsaugos priemonės:

7.1. prieigos prie ŽIS tarnybinių stočių (serverių) kontrolė, užtikrinama suteikiant prieigos prie ŽIS tarnybinių stočių teises tik ŽIS administratoriui;

7.2. kompiuterinės įrangos sujungimas klasteriniu rėžimu (angl. computer cluster), t. y. kompiuterinės įrangos dubliavimas ir šios kompiuterinės įrangos techninės būklės nuolatinė stebėsena;

7.3. ŽIS naudotojų naudojamos techninės kompiuterinės įrangos priežiūra ir tvarkymas, kurią atlieka ŽIS valdytojas ir ŽIS tvarkytojas;

7.4. kompiuterinės įrangos gedimų registravimas kompiuterinės įrangos gedimų žurnale;

7.5. ŽIS naudotojams, savo tarnybinėms ar darbo funkcijoms vykdyti naudojantiems nešiojamuosius kompiuterius, ŽIS duomenims perduoti kompiuterių tinklais ne savo darbo vietoje

turi būti naudojamas kompiuterio įjungimo slaptažodis ir papildomas ŽIS naudotojo tapatybės patvirtinimas.

8. ŽIS sisteminės ir taikomosios programinės įrangos (toliau – ŽIS programinė įranga) apsaugos priemonės:

8.1. naudojama legali ŽIS programinė įranga;

8.2. ŽIS programinės įrangos diegimą atlieka tik asmenys, turintys teisę atlikti programinės įrangos diegimą;

8.3. ŽIS naudojamos autorizuotos programinės įrangos sąrašo rengimas ir reguliarus atnaujinimas, už kurį atsakingas ŽIS valdytojas ir ŽIS tvarkytojas;

8.4. neautorizuotos programinės įrangos įdiegimo į ŽIS naudotojų kompiuterius ribojimas bei nuolatinis naudojamos ŽIS programinės įrangos stebėsenos vykdymas, už kurį atsakingi ŽIS valdytojas ir ŽIS tvarkytojas;

8.5. kompiuterinėse ŽIS naudotojų darbo vietose naudojamos centralizuotai valdomos kenksmingosios programinės įrangos aptikimo priemonės, kurios yra automatiniu būdu atnaujinamos ne rečiau kaip kartą per 10 dienų;

8.6. prisijungimo duomenis, suteikiančius teisę dirbti su ŽIS tarnybinėmis stotimis ir jų administravimo programine įranga, žino tik ŽIS administratorius;

8.7. prieigos teisė dirbti su ŽIS programine įranga suteikiama ŽIS naudotojams Žemės informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklėse (toliau – ŽIS naudotojų administravimo taisyklės) nustatyta tvarka;

8.8. ŽIS naudotojams jų naudojamų kompiuterių operacinėse sistemose suteikiamos minimalios, tik tiesioginėms pareigoms vykdyti būtinos, teisės;

8.9. ŽIS naudotojų tapatybei, ŽIS naudotojų veiksmams, atliekamiems ŽIS, nustatyti taikomos programinės priemonės.

8.10. ŽIS administratoriaus perspėjimo, apie tai, kad ŽIS tarnybinių stočių įrangoje iki nustatytos pavojingos ribos sumažėja laisvos operatyvios atminties ar vietos standžiajame diske, ilgą laiką stipriai apkraunamas centrinis procesorius ar kompiuterių tinklo sąsaja, programinės priemonės.

9. Duomenų perdavimo tinklais saugumo užtikrinimo priemonės:

9.1. ŽIS naudotojas internetu jungiasi prie užkarda (angl. firewall) apsaugotų tarnybinių stočių, kuriose yra ŽIS, naudodamas unikalius identifikacinius prisijungimo duomenis;

9.2. saugaus elektroninės informacijos teikimo ir (ar) gavimo iš kitų valstybės institucijų užtikrinimas, naudojant Saugų valstybės duomenų perdavimo tinklą (toliau – SVDPT);

9.3. ŽIS naudotojų kompiuterių tinklai turi tenkinti SVDPT saugos organizavimo, valdymo ir SVDPT naudotojų prijungimo reikalavimus, nustatytus Saugaus valstybinio duomenų perdavimo

tinklo elektroninės informacijos saugos reikalavimuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. 1V-210 (Žin., 2007, Nr. 66-2582);

9.4. ŽIS duomenys, siunčiami per viešuosius tinklus, yra šifruojami.

10. Patalpų, kuriose yra ŽIS tarnybinės stotys (toliau – patalpos), ir aplinkos saugumo užtikrinimo priemonės:

10.1. turi būti užtikrinamas išorės poveikio šaltinių – transporto priemonių keliamos vibracijos, eismo įvykių, radijo stočių, specialiųjų gamyklų, kitų išorės šaltinių minimalus poveikis patalpoms ir jose esančiai techninei ir programinei įrangai;

10.2. patalpose įrengta langų ir durų fizinė apsauga: prie langų pritvirtintos žaliuzės ir metalinės grotos, įrengtos rakinamos šarvuotos ir ugniai atsparios durys, veikia durų ir langų signalizacija;

10.3. patalpos atitinka gaisrinės saugos reikalavimus, jose yra pirminių gaisro gesinimo priemonių, kurios kasmet turi būti patikrinamos;

10.4. patalpose įrengti įsilaužimo davikliai, prijungti prie pastato signalizacijos ir apsaugos tarnybų;

10.5. patalpos atskirtos nuo bendrojo naudojimo patalpų;

10.6. patekti į patalpas gali tik ŽIS administratorius, o asmenys, nesusiję su ŽIS tarnybinių stočių administravimu, patekti į šias patalpas gali tik lydimi ŽIS administratoriaus ir užsiregistravę Patekimo į patalpas, kuriose yra ŽIS tarnybinės stotys, žurnale;

10.7. ŽIS tarnybinių stočių techninė įranga įnešama į patalpas ar išnešama iš patalpų leidus ŽIS administratoriui;

10.8. ŽIS tarnybinių stočių techninė įranga apsaugoma nuo elektros srovės svyravimų. Naudojami specialūs maitinimo šaltiniai, nenutrūkstamo maitinimo šaltinis su automatine apsauga nuo įtampos svyravimų;

10.9. rezervinio nenutrūkstamo maitinimo šaltinis užtikrina ŽIS tarnybinių stočių įrangos veikimą ne trumpiau nei 10 minučių pagrindinio nenutrūkstamo maitinimo šaltinio neveikimo atveju;

10.10. ryšių kabeliai apsaugoti nuo nesankcionuoto prisijungimo prie jų ir jų pažeidimo;

10.11. įgyvendintos gamintojo nustatytos ŽIS tarnybinių stočių techninės įrangos darbo sąlygos;

10.12. patalpose palaikoma + 22 (± 5)º C temperatūra ir 50 (± 10) proc. santykinis oro drėgnumas.

11. ŽIS darbo apskaitos ir kitos elektroninės informacijos saugos priemonės:

11.1. programiniu būdu registruojami ŽIS naudotojų veiksmai, atliekami su ŽIS duomenimis;

11.2. ŽIS naudotojams suteikiamos minimalios prieigos teisės prie ŽIS, tik tiesioginėms funkcijoms vykdyti;

11.3. ŽIS tarnybinių stočių įvykių žurnaluose turi būti registruojami ir ne mažiau kaip vienerius metus saugomi duomenys, nurodant įvykio laiką ir ŽIS naudotojo unikalius identifikacinius prisijungimo duomenis, apie:

11.3.1. ŽIS įjungimą bei išjungimą;

11.3.2. sėkmingus ir nesėkmingus bandymus registruotis ŽIS;

11.3.3. bandymus prieiti prie ŽIS informacinių išteklių;

11.3.4. kitus svarbius, su ŽIS tvarkomos elektroninės informacijos sauga susijusius, įvykius.

III. SAUGUS ELEKTRONINĖS INFORMACIJOS TVARKYMAS

12. ŽIS duomenis keisti, atnaujinti, įrašyti ir naikinti gali tik ŽIS naudotojai, turintys teisę tai atlikti.

13. ŽIS duomenys įrašomi, atnaujinami, keičiami ir naikinami vadovaujantis Žemės informacinės sistemos nuostatais, patvirtintais Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2011 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-267 (Žin., 2011, Nr. 143-6747) .

14. ŽIS naudotojų veiksmų registravimo tvarka:

14.1. ŽIS naudotojų tapatybė ir veiksmai su ŽIS duomenimis įrašomi automatiniu būdu Žemės informacinės sistemos duomenų bazės veiksmų žurnale (toliau – ŽIS duomenų bazės veiksmų žurnalas), apsaugotame nuo neteisėto jame esančių duomenų panaudojimo, pakeitimo, iškraipymo ar sunaikinimo;

14.2. ŽIS duomenų bazės veiksmų žurnalo duomenys prieinami tik ŽIS administratoriui.

15. Prarasti, iškraipyti ar sunaikinti ŽIS duomenys atkuriami iš atsarginių ŽIS duomenų kopijų. Atsarginės ŽIS duomenų kopijos daromos, saugomos ir ŽIS duomenys atkuriami iš atsarginių duomenų kopijų tokia tvarka:

15.1. už atsarginių ŽIS duomenų kopijų darymą, duomenų atkūrimą ir atsarginių ŽIS duomenų kopijų apsaugą yra atsakingas ŽIS administratorius, kurio funkcijos aprašytos ŽIS naudotojų administravimo taisyklėse ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose ŽIS darbą;

15.2. ŽIS duomenys turi būti kopijuojami ir saugomi tokia apimtimi, kad ŽIS duomenų praradimo atveju visišką ŽIS funkcionalumą ir veiklą būtų galima atstatyti per 8 valandas;

15.3. ŽIS duomenys atsarginėse kopijose yra užšifruoti;

15.4. ŽIS duomenų atsarginių kopijų darymas fiksuojamas Atsarginių kopijų darymo žurnale;

15.5. ŽIS duomenų saugykloje realiu laiku yra dubliuojami visi ŽIS duomenys;

15.6. pilnos ŽIS duomenų kopijos į rezervinio kopijavimo juostų biblioteką daromos vieną kartą per 24 valandas;

15.7. ŽIS duomenų kopijos saugomos užrakintoje nedegioje spintoje, esančioje kitose patalpose, nei yra ŽIS tarnybinių stočių įrenginys, kurio elektroninė informacija buvo nukopijuota;

15.8. visiški ir daliniai ŽIS duomenų atkūrimo bandymai vykdomi vieną kartą per metus;

15.9. visiški ir daliniai ŽIS duomenų atkūrimo bandymai vykdomi ne darbo valandomis ir prieš tai informavus visus ŽIS naudotojus;

15.10. už visiškus ir dalinius ŽIS duomenų atkūrimo bandymus yra atsakingi ŽIS administratorius ir ŽIS saugos įgaliotinis. ŽIS administratorius su ŽIS saugos įgaliotiniu parengia ir suderina visiško ir dalinio ŽIS duomenų atkūrimo bandymų metodus ir užtikrina atsarginių ŽIS duomenų kopijų saugojimą ir atsarginių ŽIS duomenų kopijų darymo kontrolę.

16. ŽIS duomenų perkėlimo ir teikimo kitoms informacinėms sistemoms, duomenų gavimo iš jų tvarka:

16.1. už ŽIS naudotojų administravimą ir iš valstybės registrų ir kitų susijusių informacinių sistemų teikiamų duomenų atnaujinimą ŽIS yra atsakingas ŽIS administratorius;

16.2. duomenų mainai tarp ŽIS ir kitų informacinių sistemų vykdomi su šių informacinių sistemų valdytojais sudarytose duomenų teikimo sutartyse numatytais būdais, terminais ir numatytos apimties;

16.3. reorganizuojant arba likviduojant ŽIS, jos elektroninė informacija turi būti saugiai perduota kitai informacinei sistemai, valstybės archyvams arba sunaikinama Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 1995, Nr. 107-2389; 2004, Nr. 57-1982) nustatyta tvarka.

17. Duomenų neteisėto kopijavimo, keitimo, naikinimo ar perdavimo (toliau – neteisėti veiksmai) nustatymo tvarka:

17.1. ŽIS administratorius, užtikrindamas ŽIS duomenų vientisumą, privalo naudoti visas įmanomas fizines, programines ir organizacines priemones, skirtas ŽIS ir joje tvarkomiems duomenims apsaugoti nuo neteisėtų veiksmų;

17.2. ŽIS naudotojas, įtaręs, kad su ŽIS duomenimis buvo atlikti ar yra atliekami neteisėti veiksmai, privalo pranešti apie tai ŽIS administratoriui. ŽIS administratorius, atsiradus įtarimams dėl neteisėtų veiksmų su ŽIS duomenimis, pasinaudojęs ŽIS duomenų bazės veiksmų žurnalo įrašais, nustato neteisėto poveikio šaltinį, laiką ir veiksmus, atliktus su ŽIS programine įranga ir (ar) duomenimis;

17.3. ŽIS administratorius, įtaręs, kad su ŽIS duomenimis vykdomi neteisėti veiksmai, privalo apie tai pranešti ŽIS saugos įgaliotiniui;

17.4. ŽIS saugos įgaliotinis, gavęs ŽIS administratoriaus pranešimą apie įvykdytus ar vykdomus neteisėtus veiksmus su ŽIS arba su ŽIS tvarkomais duomenimis, inicijuoja elektroninės informacijos saugos incidento valdymo procedūras, nustatytas Žemės informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo plane.

18. ŽIS programinės ir techninės įrangos keitimo ir atnaujinimo tvarka:

18.1. ŽIS programinės ir techninės įrangos keitimo ir atnaujinimo tvarką ar ŽIS funkcijų pokyčius (toliau – ŽIS pokyčiai), priklausomai nuo konkretaus atvejo, derina ŽIS administratorius arba ji aprašoma paslaugų, susijusių su ŽIS programinės ir techninės įrangos keitimu ir atnaujinimu, teikimo sutartyse;

18.2. prieš atlikdamas ŽIS pokyčius, kurio metu gali iškilti grėsmė ŽIS duomenų ir ŽIS konfidencialumui, vientisumui ar pasiekiamumui, ŽIS administratorius privalo planuojamus ŽIS pokyčius ištestuoti;

18.3. įvertinamas ŽIS pokyčių potencialus poveikis, įskaitant poveikį saugumui;

18.4. ŽIS programinės įrangos testavimas atliekamas naudojant atskirą tam skirtą testavimo aplinką;

18.5. numatomos ŽIS veiklos atkūrimo procedūros nesėkmingų ŽIS pokyčių atlikimo atvejais;

18.6. atlikęs vykdomų ŽIS pokyčių testavimą ir gavęs raštišką ŽIS valdytojo vadovo arba jo paskirto asmens sutikimą, ŽIS administratorius gali pradėti įgyvendinti ŽIS pokyčius;

18.7. planuodamas ŽIS pokyčius, kurių metu galimi ŽIS veikimo sutrikimai, ŽIS administratorius privalo ne vėliau kaip prieš dvi darbo dienas iki ŽIS pokyčių vykdymo pradžios elektroniniu paštu informuoti ŽIS naudotojus apie tokių darbų pradžią ir galimus ŽIS veikimo sutrikimus.

IV. REIKALAVIMAI, KELIAMI ŽIS FUNKCIONAVIMUI REIKALINGOMS PASLAUGOMS IR JŲ TEIKĖJAMS

19. Paslaugų teikėjų prieigos prie ŽIS lygiai ir sąlygos:

19.1. ŽIS administratorius suteikia prieigos prie ŽIS duomenų teisę (peržiūrėti ŽIS duomenis, atlikti užklausas ŽIS, vykdyti veiksmus su ŽIS duomenimis ir kt.), fizinę prieigą prie ŽIS techninės ir programinės įrangos paslaugų teikėjo įgaliotam fiziniam asmeniui paslaugų teikimo sutartyje nustatytomis sąlygomis ir tvarka paslaugų teikėjo funkcijoms atlikti;

19.2. ŽIS administratorius, suteikdamas prieigos prie ŽIS duomenų teisę, paslaugų teikėjo įgaliotą fizinį asmenį supažindina su Žemės informacinės sistemos nuostatais, Žemės informacinės sistemos duomenų saugos nuostatais ir kitais ŽIS saugos politiką įgyvendinančiais dokumentais.

19.3. pasibaigus paslaugų teikimo sutarties galiojimui ar šią sutartį nutraukus, ŽIS administratorius nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, panaikina paslaugų teikėjo įgalioto fizinio asmens prieigos prie ŽIS duomenų teisę ir apie tai jį informuoja.

20. Reikalavimai ŽIS tarnybinių stočių patalpų, ŽIS programinės įrangos, ŽIS priežiūrai ir kitoms paslaugoms:

20.1. reikalavimai paslaugų teikėjams ir jų teikiamoms ŽIS priežiūros paslaugoms nustatomi šių paslaugų teikimo sutartyse;

20.2. paslaugų teikimo sutartyje turi būti nurodoma, kad paslaugų teikėjas kuria ar modifikuoja ŽIS programinę įrangą, naudodamas:

20.2.1. įgyvendintas elektroninės informacijos saugos priemones, apsaugančias nuo neteisėto poveikio sisteminei, programinei įrangai ir patalpoms;

20.2.2. ŽIS testinės duomenų bazės duomenis (ŽIS programinei įrangai modifikuoti);

20.2.3. tik sertifikuotą ŽIS programinę įrangą;

20.3. ŽIS veiklą palaikančių sistemų (elektros energijos, šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo bei kitos sistemos) kokybė atsižvelgiant į šių sistemų veiklai keliamus reikalavimus turi būti reguliariai tikrinama, siekiant užtikrinti tinkamą šių paslaugų teikimą ir sumažinti galimas šių paslaugų teikimo sutrikimo ir avarijos pasekmes.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. ŽIS naudotojai, ŽIS saugos įgaliotinis ir ŽIS administratorius, pažeidę šių Taisyklių ir kitų saugos politiką įgyvendinančių teisės aktų nuostatas, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

_____